

# ЦІНОВІ ТЕНДЕНЦІЇ НА ПРОДУКЦІЮ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ ТА ДЕЯКІ ШЛЯХИ ЇХ ПОКРАЩЕННЯ

Вінницький національний технічний університет

## *Анотація*

*В статті розкрито цінові тенденції на деякі види сільськогосподарської продукції, а також надано рекомендації для покращення ситуації в цій галузі*

**Ключові слова:** цінові тенденції, сільське господарство, ціна

## *Abstract*

*The article reveals price trends for some types of agricultural products, as well as provides recommendations for improvement of the situation in this field.*

**Keywords:** price trends, agriculture, price

**Вступ.** Ціна — фундаментальна економічна категорія, яка означає кількість грошей, за яку продавець згоден продати, а покупець готовий купити одиницю товару (певної цінності, в тому числі нематеріальної, наприклад, знання). Ціна певної кількості товару складає його вартість, тому правомірно говорити про ціну як грошову вартість одиниці товару або цінності. У випадку, коли одиниця даного товару або цінності обмінюється на певну кількість іншого товару або цінності, його кількість стає товарною (еквівалентною) ціною даного товару. Цінова тенденція – можливість цін розвиватися в певному напрямку. [1].

**Актуальність проблеми.** Дослідження цінових тенденцій є доволі важливим питанням, а особливо в сільськогосподарській галузі. Адже певною мірою за рахунок тенденцій зростання цін на сільськогосподарську продукцію підприємства вибирають, що вони будуть вирощувати, щоб це дало їм більшу вигоду. І в підсумку це впливає на ціну продуктів харчування в цілому. Тому дослідження цієї проблеми було, є і буде актуальним протягом великого періоду часу.

**Аналіз основних наукових досліджень.** Дослідженням питань ціноутворення, а також тенденцій змін ціни на сільськогосподарську продукцію займалися такі вчені як: М. Артус в своїй праці «Державна політика та фінансовий механізм ціноутворення на сільськогосподарську продукцію», І. Червен, А. Руденко, В. Олефірв своїй праці «Вплив зовнішніх факторів на кон'юнктуру внутрішнього ринку агропродовольчих товарів», Н. Мазур та багато інших вчених-економістів [2].

**Мета роботи** є дослідження цінових тенденцій в сільськогосподарській галузі, а також запропонувати шляхи для покращення ситуації в даній галузі за сучасних умов.

**Викладення основного матеріалу дослідження.** Сільськогосподарство - одна з найважливіших галузей виробничої сфери, яке займається вирощуванням сільськогосподарських культур і розведенням тварин для забезпечення населення продуктами харчування, а промисловості - сировиною. [3] Сільське господарство має багато складових. Так зернове господарство спеціалізується на вирощуванні продовольчих хлібних культур - пшениці й жита; продовольчих круп'яних - гречки, проса, рису; фуражних (що використовуються як корм для тварин) - ячменю та вівса, кукурудзи; зернобобових - гороху, квасолі тощо.

Вирощування технічних культур. Технічними називаються культури, які переважно є сировиною для харчової та легкої промисловості. За значенням їх поділяють на волокнисті - льон-довгунець, коноплі; цукроноси - цукрові буряки; олійні - соняшник, льон-кудряш, соя, ріпак; ефіроолійні - троянда, кмін, м'ята тощо; лікарські - валеріана, горицвіт та інші.

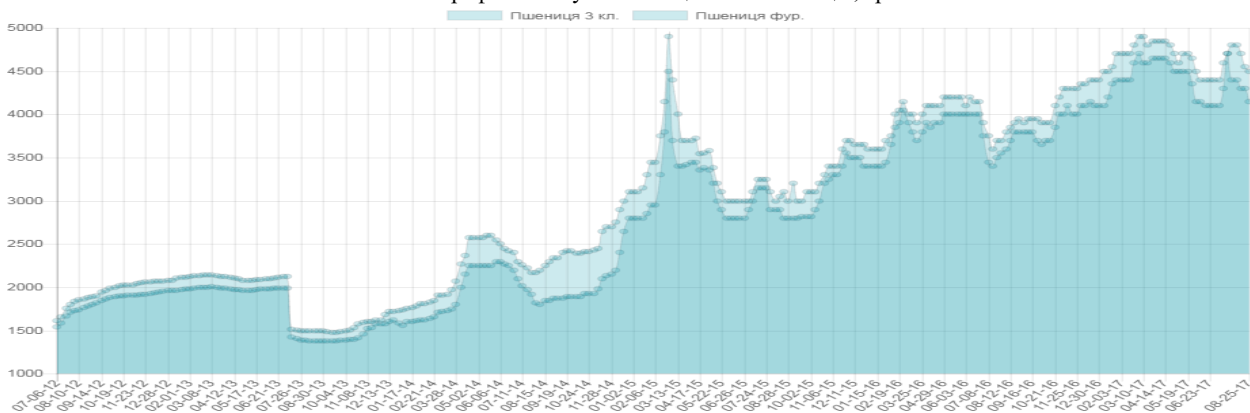
Вирощування картоплі і овочів, садівництво, ягідництво і виноградарство.

Тваринництво. Основні його галузі - скотарство (розведення великої рогатої худоби), свинарство, вівчарство, птахівництво. До тваринництва також належать рибицтво, конярство, бджільництво,

шовківництво, кролівництво. У цілому завдання тваринництва полягає у виробництві висококалорійних продуктів харчування (м'яса, молока, масла, сиру, яєць, риби, меду) та цінної сировини для харчової та легкої промисловості (м'яса, шкіри, вовни, хутрової сировини, шовку-сирцю, воску, пуху тощо). [4]

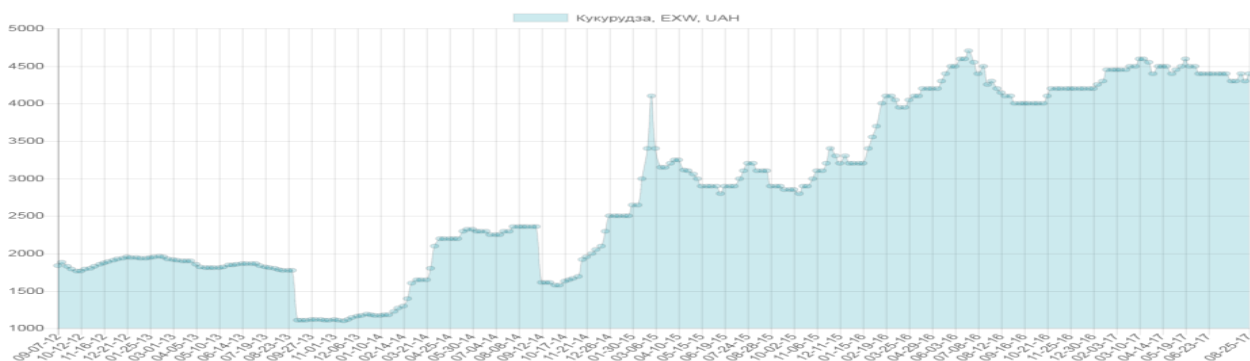
Тож розглянемо детальніше цінові тенденції в сільськогосподарській галузі.

Графік 1. Закупівельні ціни на пшеницю, грн./т



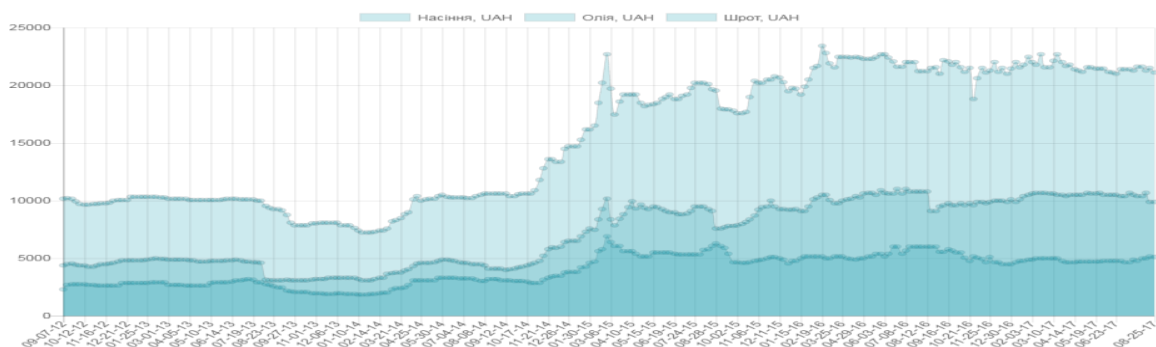
Як видно з графіку ціни на пшеницю до липня 2013 року повільно зростала після чого різко обвалилась, цей процес спостерігається і у 2014 році, а в 2015 році у квітні ціна була найвищою за весь період після чого знов зменшилась а згодом почала збільшуватись до періоду нових жнив у 2016, в 2017 спостерігались ті ж самі процеси. Отже з цього можна зробити висновки, що протягом року до початку жнив ціна зростає потім спадає і з грудня січня знову зростає. Ще з графіка видно, що пшениця 3 сорту є дешевшою за фуражну.

Графік 2. Закупівельні ціни на кукурудзу, UAH



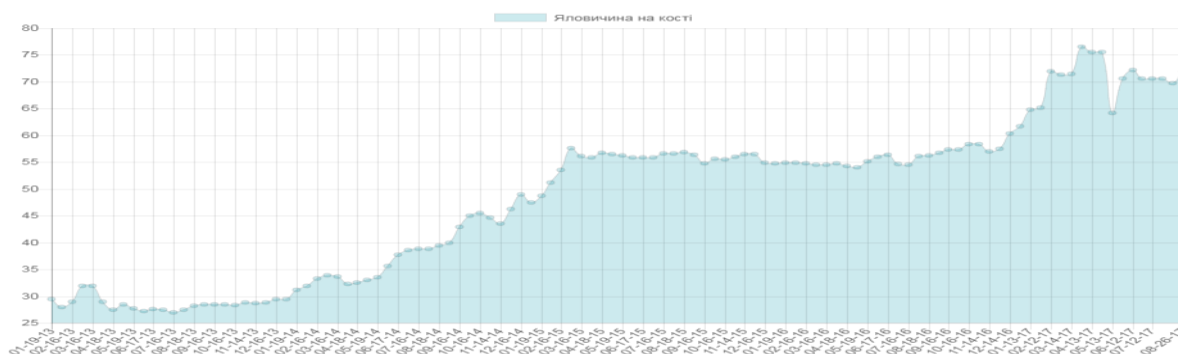
Стосовно кукурудзи то динаміка цін відповідає динаміці цін пшениці. Тобто ціна до періоду збору кукурудзи повільно зростає, далі різко падає і вже з початку весни вона знову зростає до періоду збору врожаю, а також кожного року середньорічні цінові показники вищі ніж ті, що були роком раніше.

Графік 3. Закупівельна ціна на соняшник та продукти його переробки, UAH



Як видно з графіка цінові тенденції мають такий самий цикл як і в кукурудзи і пшениці. Але крім насіння продається ще олія і шрот. Так в середньому ціна на зерна в два рази вища як на шрот, але в свою чергу ціна на олію ще в 2012 була в 2 рази вищою за ціну насіння, а 2017 різниця між ними вже в 4 рази.

Графік 4. Відпускні ціни на яловичину на кості



Ціни на яловичину мають трохи інші цінові тенденції. Так ціна стабільно зростала з 2013 до 2015 року далі аж до 2016 року ціна була не змінна, хоч ціна на всю іншу продукцію зростала, і з початку 2017 року ціна знов почала різко зростати.

Графік 5. Відпускні ціни на напівтушки свиней



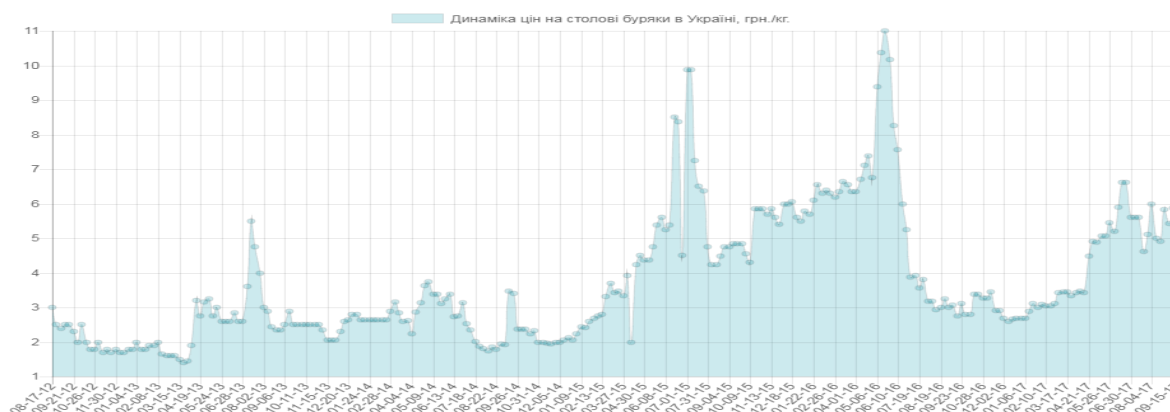
Як бачим ситуація з свинячим м'ясом схожа з ціновими тенденціями на яловичину. Тобто ціна за 2 роки зросла з 25 до 50 грн за кг далі 2 роки середня ціна складала близько 45 грн за кг і з початку 2017 року ціна різко виросла майже в 2 рази до майже 90 грн за кг.

Графік 5. Динаміка цін на картоплю в Україні



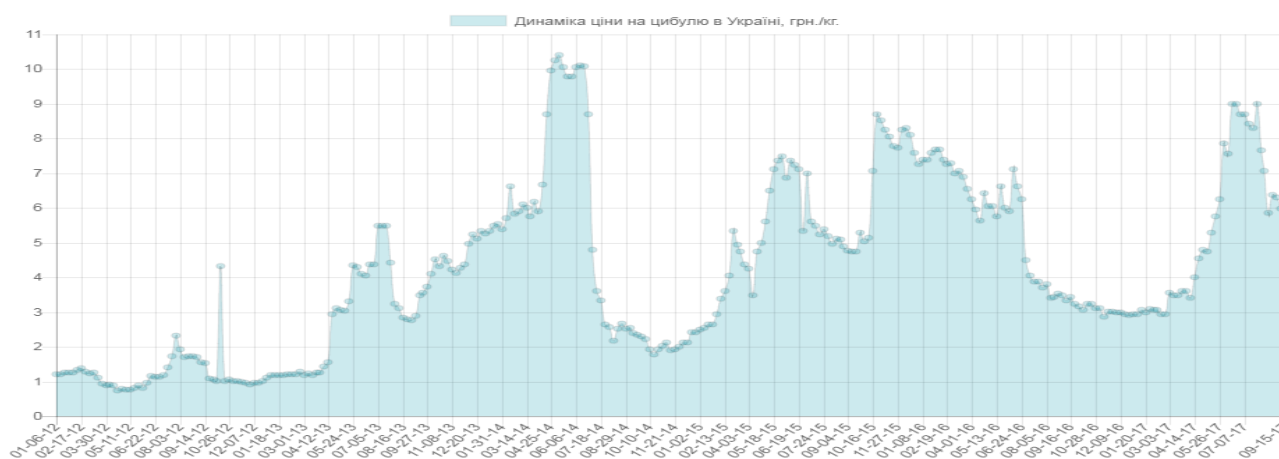
Ціни на картоплю не мають такої циклічності як до прикладу кукурудза. Так ціна до серпня 2014 зростала і становила 6 грн за кг після чого стався обвал цін до максимум 3 грн за кг. Проте після зібраного врожаю 2015 року ціна різко почала зростати і досягала 4,5 грн за кг далі ціни постійно коливались і в 2017 році досягли показників 2014 року.

Графік 7. Динаміка цін на столові буряки в Україні



Як можна побачити з динаміки ціна на буряки падає тоді коли збирають новий врожай і зростає після 2-3 місяців після того цей процес спостерігається кожного року, це ж саме можна сказати і про цибулю.

Графік 8. Динаміка цін на цибулю в Україні[5]



У сільськогосподарській галузі шлях для покращення цінових тенденцій є збільшення обсягів виробництва, що в свою чергу має призвести до зменшення ціни на продукцію, що в свою чергу збільшить на неї попит і за рахунок кількості проданої продукції підприємства мають отримувати більший дохід. Для цього потрібно не виснажувати землю культурами рослин, які погано впливають на родючість, модернізувати технології обробки, догляду і збирання врожаю, а що стосується тваринництва то врегулювати ціни можна лише за втручанням держави адже коливання цін найчастіше здійснюється штучно тими хто дану продукцію реалізує.

**Висновок.** З вище зазначеного матеріалу можна зробити висновок що ціна на сільськогосподарську продукцію збільшується з кожним роком. Проте на продукція рослинного походження ціна залежно від сезону зменшується і збільшується, коли ціна на тварину продукцію зростає майже стабільно постійно, а в останні часи вона стрімко збільшується. І для покращення ситуації потрібно надавати більше допомоги сільському господарству з боку держави, а також самим підприємствам дбати про модернізацію технологій і про те щоб зберігати ґрунти на тому ж рівні родючості.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) Ціни і ціноутворення : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл. / Ращупкіна В. М., Голуб Н. Ю., Гракова М. А. та ін.]. — Донецьк : Донбас, 2009. — 166 с. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.irbis-nbuv.gov.ua](http://www.irbis-nbuv.gov.ua);

- 2) Науковий вісник Ужгородського національного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/>;
- 3) Освітній портал «Академія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=3353>
- 4) Освітній портал «Академія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=2629>
- 5) Український клуб аграрного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://ucab.ua/ua/doing\\_agribusiness/agrarni\\_rinki/ovochi](http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/agrarni_rinki/ovochi)

**Лошак Михайло Володимирович** – студент групи МОВ-15б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький Національний Технічний Університет, місто Вінниця.

**Лесько Олександр Йосипович** – науковий керівник, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри, завідувач кафедри економіки підприємництва і виробничого менеджменту, Вінницький Національний Технічний Університет, місто Вінниця.

**Loshak Mykhailo Volodymyrovych** - student of group MOb-15b, faculty of management and information security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

**Oleksandr J. Lesko** - scientific adviser, candidate of economic sciences, professor, head of the department of economics of entrepreneurship and production management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsa.